Επιτροπή Εργασίας

Νεανική ανεργία. Οι πραγματικότητες πίσω από τους αριθμούς και οι μέχρι σήμερα αποτυχημένες προσπάθειες ή και πετυχημένες πρακτικές. Διαπιστώσεις, προβληματισμοί, εισηγήσεις

Εισαγωγή

Το θέμα που απασχόλησε την επιτροπή εργασίας ήταν *«Νεανική ανεργία. Οι πραγματικότητες πίσω από τους αριθμούς και οι μέχρι σήμερα αποτυχημένες προσπάθειες ή και πετυχημένες πρακτικές. Διαπιστώσεις, προβληματισμοί, εισηγήσεις».* Ένα θέμα πολυσυζητημένο, αλλά δυστυχώς επίκαιρο και ακανθώδες. Οι ανεπανόρθωτες συνέπειες που αφήνει πίσω του το συγκεκριμένο πρόβλημα, αλλά και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν από τη μη αποτελεσματική αντιμετώπισή του είναι στοιχεία που ανησυχούν όλη την κοινωνία, αλλά ιδιαίτερα τους νέους ανθρώπους.

Γενική θέση για το θέμα

Η παρούσα έκθεση της επιτροπής Εργασίας θα αποφύγει να υπεισέλθει σε αριθμούς, ποσοστά και συγκεκριμένα κατά καιρούς σχέδια αντιμετώπισης. Όπως αναφέρεται και στο θέμα, η προσέγγιση θα εστιάζεται στις πραγματικότητες πίσω από αυτά και θα καταλήγει σε διαπιστώσεις, προβληματισμούς και κυρίως εισηγήσεις. Ο κίνδυνος είναι υπαρκτός για μια χαμένη γενιά, για την απώλεια αξιόλογων μυαλών λόγω μετανάστευσης ή αδρανοποίησης, για στρεβλώσεις που μακροπρόθεσμα δημιουργούνται στο συνταξιοδοτικό και για αρκετές άλλες δυσάρεστες για τον κοινωνικό ιστό μέσο-μακροπρόθεσμες συνέπειες.

Οι αριθμοί τα τελευταία τρίμηνα ευημερούν, κάτι που είναι θετικό, αλλά όχι αρκετό, αφού δεν αλλάζει κάτι πρακτικά και άμεσα. Τα πραγματικά καθημερινά προβλήματα συνεχίζουν να είναι εκεί και να χρήζουν αποτελεσματικής αντιμετώπισης. Ο αντίπαλος που πρέπει να καταπολεμήσουμε δεν είναι η ανεργία σαν έννοια, αλλά οι αιτίες που την προκαλούν. Και η ρίζα του προβλήματος φαίνεται να είναι ο ρυθμός ανάπτυξης. Λόγω της αυξημένης ζήτησης, η πάταξη της ανεργίας θα επιτευχθεί μέσα από την παράλληλη αύξηση στην προσφορά θέσεων εργασίας. Θέσεις εργασίας δημιουργούνται μέσα από την έρευνα, την καινοτομία, την αναπτυξιακή πρωτοβουλία του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τη ρύθμιση της αγοράς εργασίας.

Πιο κάτω, η έκθεση θα υπεισέλθει σε ουσιαστική ανάλυση των αιτιών, στη βάση των οποίων θα προχωρήσει σε εισηγήσεις.

Αίτια που προκαλούν το πρόβλημα και εισηγήσεις για αντιμετώπιση

Η βασική αιτία που προκαλεί το πρόβλημα της ανεργίας είναι η με βραδείς ρυθμούς ανάπτυξη. Είτε αυτή αφορά το δημόσιο, είτε τον ιδιωτικό τομέα. Αυτή η βραδύτητα οφείλεται σε συγκεκριμένους λόγους, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν την σημερινή πραγματικότητα στο κυπριακό κατεστημένο. Η Έκθεση δεν θα αναλωθεί σε φιλολογικές αναλύσεις, αλλά θα προσπαθήσει να παραθέσει άμεσα και ουσιαστικά κάποιες από τις βασικές αιτίες που μας οδηγούν σε αυτό το αποτέλεσμα, με όλες του τις αρνητικές συνέπειες. Παράλληλα με τις διαπιστώσεις, θα προχωρήσει και σε

εισηγήσεις για απάμβλυνση των επιπτώσεων που επιφέρουν οι πιο κάτω ελλείψεις ή δυσλειτουργίες.

Οικονομία – Αναπτυξιακά Έργα

Τα υψηλό κόστος καυσίμων, ηλεκτρισμού και ενοικίων καθώς και η γραφειοκρατία έχουν ένα κοινό παρονομαστή: την αναχαίτιση της ανάπτυξης. Υφιστάμενες και νέες επιχειρήσεις στραγγαλίζονται οικονομικά, λόγω των πιο πάνω. Η οικονομική ρευστότητα και η ταχύτητα – ευελιξία είναι συστατικά επιτυχίας και υγιούς ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Από την άλλη, οι δυσκολίες χρηματοδότησης και οι δαιδαλώδεις διαδικασίες αποτελούν τροχοπέδη επιχειρηματικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών. Μόνο υγιείς και βιώσιμες επιχειρήσεις μπορούν να αναπτυχθούν και να προσφέρουν ποιοτικές θέσεις εργασίας. Πέραν αυτού, μέτρα όπως η μείωση των επιτοκίων, οι φοροελαφρύνσεις, η μείωση των φόρων των καυσίμων, αλλά και η πάταξη της γραφειοκρατίας μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μπορούν να ευνοήσουν άμεσα τη νεανική επιχειρηματικότητα και τη προσέλκυση επενδύσεων, ως ένας άλλος, μα εξίσου σημαντικός τρόπος μείωσης της ανεργίας.

Εδώ εντοπίζονται οι ευθύνες των αρμοδίων φορέων. Η υλοποίηση αναπτυξιακών έργων, λαμβάνοντας υπόψη μελέτες που θα έχουν ανατεθεί σε εξειδικευμένους ερευνητικούς οίκους αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο στην αύξηση της απασχόλησης και φαντάζει υπό τις παρούσες συνθήκες ως επιτακτική ανάγκη. Το ευχάριστο είναι ότι υπάρχουν σε εξέλιξη κάποια αναπτυξιακά έργα, όμως αρκετά άλλα έχουν εγκλωβιστεί στα γρανάζια της γραφειοκρατίας. Ο τόπος χρειάζεται συγκεκριμένες πολιτικές, που θα δημιουργήσουν ευκαιρίες και συνθήκες ανάπτυξης μέσα από την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις. Η Κύπρος, μέσα από συγκεκριμένους σχεδιασμούς και υπό το πρίσμα ενός μακροπρόθεσμου πλάνου ανάπτυξης, θα μπορούσε να λειτουργεί ως ένα σύγχρονο περιφερειακό ακαδημαϊκό κέντρο επενδύοντας στην παιδεία, ή ως σύγχρονο περιφερειακό ιατρικό κέντρο επενδύοντας στην έρευνα και την καινοτομία. Ή ακόμα, δημιουργώντας συνθήκες και κίνητρα απεξάρτησης από το πετρέλαιο, να επενδύσει στην πράσινη ανάπτυξη, δίνοντας νέες και αρκετές ευκαιρίες απασχόλησης. Νέοι επιστήμονες, είτε αδρανοποιούνται είτε αναγκάζονται να τρέξουν σε ξένες χώρες για να επενδύσουν στις γνώσεις τους, την ίδια ώρα που θα μπορούσαν να έχουν αξιόλογες επιλογές και ευκαιρίες στην Κύπρο. Μια εισήγηση που θα μπορούσε να προσελκύσει επενδύσεις αλλά και να ακουστούν νέες καινοτόμες ιδέες είναι η δημιουργία διεθνούς forum στο χώρο της κρατικής έκθεσης, όπου οποιαδήποτε ιδέα που αξίζει να ακουστεί να έχει ένα ακροατήριο που θα περιλαμβάνει επιχειρηματίες, υποψήφιους μετόχους ή και αγοραστές ιδεών. Κατόπιν, οι εκθέτες ιδεών θα μπορούν να λάβουν είτε τη χρηματοδότηση από επενδυτές είτε από εν δυνάμει αγοραστές. Στόχος η καθιέρωση της Κύπρου ως περιφερειακού κέντρου ανάπτυξης και γιατί όχι υλοποίησης ιδεών.

Εργασιακές Σχέσεις

Οι εργασιακές σχέσεις είναι ένα ζήτημα που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα τη διατήρηση των ποσοστών ανεργίας σε σχετικά ψηλά για την Κύπρο επίπεδα. Οι εργασιακές σχέσεις πλήττονται από παραβιάσεις εργατικών νομοθεσιών και Συλλογικών Συμβάσεων, εργοδότες εκμεταλλεύονται Κύπριους και κοινοτικούς, οι ανεξέλεγκτες ως προς την εφαρμογή τους νέες μορφές απασχόλησης, η αδήλωτη εργασία, η δραματική μείωση των μισθών λόγω της μεγάλης ζήτησης και της περιορισμένης προσφοράς, αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην αντιμετώπιση της ανεργίας. Οι

πιο πάνω συνθήκες δε βοηθούν στην υγιή ανάπτυξη τόσο της οικονομίας όσο και των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα να μην ανοίγονται νέες και ποιοτικές θέσεις εργασίας, αλλά να περιορίζονται στην ανακύκλωση εργαζομένων. Η ρύθμιση της αγοράς εργασίας και η διαφύλαξη υγιών εργασιακών σχέσεων είναι βασικά ζητήματα που πρέπει να απασχολήσουν και να προβληματίσουν την πολιτεία, και κυρίως το Υπουργείο Εργασίας. Υπάρχει άμεση ανάγκη αυστηρότερου ελέγχου τήρησης νομοθεσιών, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την εκχώρηση εξουσιών, αλλά και καλύτερη στελέχωση του Τμήματος Εργασιακών Σχέσεων. Πρέπει να προσανατολιστούμε στη μονιμότητα και όχι στη μόνιμη προσωρινότητα της απασχόλησης. Πρέπει να δοθεί βάρος στην ίση μεταχείριση και αμοιβή στην εργασία, ανεξαρτήτως ηλικίας. Καλοδεχούμενα και απαραίτητα τα σχέδια της ΑνΑΔ, αλλά θα πρέπει να είναι στοχευμένα και ελεγχόμενα ως προς τις συνθήκες και προοπτικές απασχόλησης. (πχ θέσεις σε δημόσιο δεν έχουν πιθανότητες μονιμότητας).

Επαγγελματικός Προσανατολισμός

Η Κύπρος κατέχει ένα από τα ψηλότερα ποσοστά αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Δυστυχώς όμως, η απουσία σύνδεσης επαγγελματικού προσανατολισμού – εκπαίδευσης – αγοράς εργασίας συμβάλλει σε αρκετές από τις σημερινές στρεβλώσεις και δημιουργεί πανεπιστήμια παραγωγής ανέργων και όχι άμεσα παραγωγικών μονάδων. Επείγει μια καινοτόμα φόρμουλα η οποία με την εφαρμογή της θα συνδέει άμεσα την εκπαίδευση με τις πραγματικές ανάγκες της αγορά εργασίας, ούτως ώστε οι νέοι να έχουν ενώπιών τους κατά τη διάρκεια της επιλογής των σπουδών τους τα ωφέλιμα εκείνα δεδομένα που θα τους οδηγήσουν σε αποφάσεις που θα καλύπτουν τόσο τις δικές τους ανάγκες, όσο και τις ανάγκες της κοινωνίας μακροπρόθεσμα. Ο ρόλος του Συμβούλου Επαγγελματικού προσανατολισμού, ο οποίος πρέπει να ξεχωρίσει από αυτόν του σχολικού ψυχολόγου, χρήζει ενδυνάμωσης και υποχρεωτικής συνεχούς κατάρτισης. Εκτός των μαθητών θα πρέπει να γίνεται παράλληλη ενημέρωση και των γονέων, δίνοντας πληροφορίες για νέα ή μη διαδεδομένα επαγγέλματα, αλλά και για επιλογές επιχειρηματικότητας.

Την ίδια ώρα, οι Τεχνικές σχολές θα πρέπει να αναβαθμιστούν σε επαγγελματικές σχολές και ως εκπαιδευτικά ιδρύματα καταρτισμού νέων τεχνιτών καταπολεμώντας έτσι και τη γενικότερη προκατάληψη εναντίων τους.

Επίλογος

Ως Επιτροπή Εργασίας της 1ης Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων προσπαθήσαμε να εντοπίσουμε τις βασικότερες αιτίες που μας οδηγούν στο σημερινό αποτέλεσμα και να εισηγηθούμε κάποιες πιθανές λύσεις, που να βοηθούν στην απάμβλυνση του προβλήματος. Θεωρούμε ότι στόχος όλων των αρμοδίων θα πρέπει να είναι η πραγματική καταπολέμηση της ανεργίας και το άνοιγμα ποιοτικών θέσεων εργασίας μέσα από την ανάπτυξη, και όχι να περιοριζόμαστε στην ευημερία των αριθμών. Γιατί πίσω από τους ψυχρούς αριθμούς βρίσκονται πραγματικοί άνθρωποι, πραγματικές οικογένειες που πρέπει να ευημερήσουν μαζί τους. Η πραγματική οικονομία είναι η καθημερινότητα όλων μας.